

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено вплив сучасних засобів масової інформації, як «четвертої влади», на політичні процеси країни та роль у політичному житті країни. Проаналізовано вплив засобів масової інформації на думку широких мас суспільства. Показано роль громадської думки в процесі демократизації влади

Ключові слова: засоби масової інформації, громадська думка, четверта влада, вплив, комунікації, маніпуляції, інформація.

Abstract

The influence of modern mass media on the political processes of the country and the role in the political life of the country is studied. And the influence of the media in the opinion of the general public.

Keywords: influence, communication, manipulation, information.

Вступ

Засоби масової інформації (ЗМІ) – це публічне поширення різних даних і відомостей за допомогою різноманітних технічних засобів (телебачення, радіо, Інтернет, газети, журнали). Варто відмітити, що стінгазети, бібліотеки, форуми, Інтернет-блоги, конференції і подібне – не відносяться до засобів масової інформації. Крім інструменту передачі даних, ЗМІ також є способом маніпуляції, пропаганди і агітації в політичній, соціальній, економічній та інших сферах життя населення [1].

Основна частина

Варто пам'ятати те, що в сучасних умовах засоби масової інформації це необхідна і невід'ємна умова отримання й засвоєння досвіду. Вони висвітлюють актуальні суспільні проблеми й тим самим впливають на думку та поведінку людей як у суспільстві, так й індивідуально. Активна роль телебачення пов'язана з його впливом на різні етапи й сторони інформаційного процесу в суспільстві, але потік інформації в сучасному світі настільки різноманітний і суперечливий, що самотійно розібратися в ньому не в змозі ні окрема людина, ні навіть група фахівців. [2].

Унікальна можливість, яку мають сучасні ЗМІ, – конструювання реальності через контроль над порядком висвітлення подій. Головний редактор визначає, що слід висвітлювати, а що ні. Більше того, суспільство стикається з реальною можливістю глобальних маніпуляцій, коли ЗМІ „створюють” подію, якої не було. У свідомості ж людей вона стає реальною, відтак може бути збуджуючим мотивом подальших дій.

Роль сучасних медіа змінилась настільки, що вислів „...ми не перемаємо, поки CNN не скаже, що ми перемаємо” можна перефразувати таким чином: „...ми можемо програвати або бути розбитими, та якщо CNN скаже, що ми перемаємо – це означає, що ми перемаємо” [3].

За допомогою ЗМІ інформацію можна:

- спотворити за допомогою неповного, одностороннього викладу (тобто фрагментарний спосіб поширення інформації - частка інформації подрібнюється на менші частки та коли інформація подається єдиним неопрацьованим потоком, що не дозволяє людині сформувати цілісну картину подій);
- відредагувати, додавши власні домисли і коментарі (часто, значна частина спотворень інформації спричинена особистими політичними поглядами, суб'єктивним баченням);
- інтерпретувати у вигідному для когось світлі;
- просто приховати на перший погляд малозначну деталь, разом з тим, акцентуючи увагу на окремих аспектах події, замовчуючи інші, що створює додаткову можливість маніпулювати

свідомістю людей;

- створити «інформаційний галас», тобто коли зниження сприйняття фактів досягається за рахунок подачі такої кількості новин, за якої стає неможливим їхнє сортування;
- відволікти увагу від дійсно важливих подій шляхом надання яскравої, але несуттєвої інформації;
- оперативно подати навіть неперевірену інформацію, адже будь-яке перше повідомлення про подію справляє значно сильніший вплив на аудиторію, ніж наступні;
- поширювати певний погляд на інформацію як її єдино можливий та правильний варіант[1].

За рахунок таких каналів комунікації ЗМІ викликають стереотипізацію політичного мислення суспільства, таким чином впливаючи на політичні процеси країни. Стереотипізація у мас-медіа – це процес формування ЗМІ хибних уявлень про соціальні і політичні явища, патерни поведінки людей і про навколишній світ загалом; приписування певним суб'єктам або явищам тих властивостей, якими вони не володіють насправді, з метою їх подальшого транслювання через канали комунікації. Консервативність та емоційно-оцінна спрямованість стереотипів можуть стати причиною посилення медійного впливу на масову свідомість. Одночасно, зважена медіаполітика і правильна організація комунікаційних процесів здатні оптимізувати оцінну діяльність масової аудиторії стосовно важливих соціальних об'єктів .

З цього стає зрозумілим те, що в умовах певної політичної ситуації ЗМІ дозволяють здійснювати маніпулювання з метою стабілізації або розхитування даної політичної системи. Оскільки ЗМІ формують громадську думку, яка є формою політичної свідомості, то створюється певний вектор політичної спрямованості серед окремих елементів соціуму (об'єкти влади), що в сукупності створюють відповідний електорат нав'язаної політичної волі окремими суб'єктами. Це пояснюється тим, що більшість населення долучається до політичних процесів не безпосередньо, а опосередковано через ЗМІ («сидячи на дивані» важко перевірити достовірність інформації)[4].

Оскільки головним завданням влади є підкорення людей своїй волі, а ЗМІ володіють потужними можливостями впливу на їх свідомість і поведінку, у політичній системі суспільства засоби масової інформації посідають особливе місце, йдучи безпосередньо за офіційними гілками влади. Тому ЗМІ все частіше називають "четвертою владою". Важливо, що адресатом діяльності ЗМІ може бути як суспільство в цілому, так і окремі його частини, тобто реалізується один з найефективніших різновидів комунікацій – віч-на-віч із споживачем політичної інформації. Це дає змогу спрямовано формувати суспільну думку, вести діалог, здійснювати безпосередній політичний контакт, зумовлюючи його "наповнення" та "акцентуацію" З цього виникає, що "четверта влада" за певних обставин має перевагу над іншими і є більш впливовою за них[5].

Висновок

Таким чином, засоби масової комунікації є важливим інструментом соціального управління держави. Виконуючи свою роль у формуванні народної думки ЗМІ не обмежується лише цим. ЗМІ - це частина політичної системи, без якої не можливо уявити сучасного суспільства. Їх сутність, характер та функції у значній мірі визначають соціально-політичний устрій держави. Корекція намірів та реальних дій влади під впливом ЗМІ свідчать, що вони є реальною суспільною силою. Водночас дієвість їх виступів залежить від здатності влади адекватно сприймати критичні зауваження, реагувати на них. Підсумки протистояння правлячої та опозиційної партій значною мірою залежать від підтримки ЗМІ, їх впливу на настрої електорату. Впливаючи на владу, формування громадської думки, ЗМІ є важливим інструментом соціального управління, їхня роль особливо залежить від умов діяльності – існуючого політичного режиму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Демідова А. А., Засоби масової інформації як «четверта неформальна гілка публічної влади»: Способи медіа-маніпуляції // А. А. Демідова, А. Б. Ярова / Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2018.
2. Слободянюк А. В. Оцінка впливу телебачення на соціальну поведінку людей // А. В. Слободянюк В. Р. Решетник / Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018.

3. Дубов Д. Засоби масової інформації як якісно нові суб'єкти політичних комунікацій // Дубов Д. / Інформаційне суспільство політичний менеджмент. – 2007. – №1. – С 57-65.
4. Слободянюк А. В. Засоби масової інформації як «четверта влада» // О. С. Хоменко А. В. Слободянюк / матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця, 2017.
5. Електронний ресурс «Освітаua» <https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/25492/>
6. Слободянюк А. В. Роль громадської думки в процесі демократизації влади (історикосоціологічний аспект) // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Вип. 10. – К., 2001. – С. 17–20.
7. Слободянюк А. В. Громадська думка як соціальний інструмент політичного режиму [Електронний ресурс] / А. В. Слободянюк, Ю. В. Сіденко // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2017/paper/view/2334>.

Мусінкевич Іван Вікторович – студент групи ЕКО-176, Інститут екологічної безпеки та моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e – mail: ivanivanoivan06@gmail.com;

Слободянюк Анатолій Володимирович — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

Musinkevych Ivan Viktorovich – student group ECO-17b, Institute of Environmental Safety and Environmental Monitoring, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, ivanivanoivan06@gmail.com;

Slobodyanyuk Anatoly V— PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.